

Leszek Poleszak

"Sacro Cuore. Da Maria Maddalena a Madre Speranza, Il volto femminile della Misericordia", Roberto Italo Zanini, Milano 2015 : [recenzja]

Symposium 20/2(31), 241-244

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROBERTO ITALO ZANINI, *Sacro Cuore. Da Maria Maddalena a Madre Speranza, Il volto femminile della Misericordia*, Milano 2015, ss. 164.

W roku 2015 trafiła do rąk czytelników wydana w Mediolanie książka Roberta Itala Zaniniego pt. *Sacro Cuore. Da Maria Maddalena a Madre Speranza. Il volto femminile della Misericordia*¹. Już we wstępie do swojej książki autor kreśli panoramę historyczną duchowości Najświętszego Serca Jezusowego, wskazując, że apogeum jej rozwoju przypadło na XIX i XX wiek, które paradoksalnie charakteryzowały się największym oddaleniem człowieka od Boga. Pomimo wielu wojen toczących się w przeciągu tych dwustu lat, olbrzymiego rozwoju naukowego, ekonomicznego i demograficznego ludzkość mogła jednak zaobserwować wymowną obecność rzeszy świętych, a także licznych objawień maryjnych, które wywarły olbrzymi wpływ na pobożność Ludu Bożego. Autor zauważa także wyjątkowy rozwój doktryny Kościoła na temat kultu Serca Jezusowego, która miała za zadanie przybliżyć człowieka do miłującego go Boga. Szczególną uwagę zwraca na trzy wielkie encykliki na ten temat: *Miserentissimus Redemptor* Piusa XI, *Annum sacrum* Leona XIII oraz *Haurietis aquas* Piusa XII. Dla Zaniniego Najświętsze Serce Jezusa i boskość, która zniża się do człowieka, ofiarując mu swoje Serce, prosząc o przyjęcie Jego miłości, są wyrazem ojcowskiej i matczynej jednocześnie troski Boga o każdą istotę ludzką.

Zarówno XIX, jak też XX wiek mogą zostać określone jako czas wyjątkowej obecności kobiet w duchowości Kościoła. Liczne nowe zgromadzenia zakonne żeńskie, obecność kobiet w edukacji, ewangelizacji, posłudze dla chorych i potrzebujących stały się źródłem rodzącej się świętości, której owocem są także nowe beatyfikacje i kanonizacje. Za-

¹ *Najświętsze Serce [Jezusa]. Od Marii Magdaleny do Matki Sieroty. Kobiectwo oblicze Miłosierdzia* (tłumaczenie własne).

nini podkreśla także rolę kobiet w przypomnieniu wspólnocie Kościoła o miłosiernym Sercu Jezusa, co w szczególny sposób można zauważyć zarówno w encyklice św. Jana Pawła II *Dives in Misericordia*, jak i w ogłoszonym przez papieża Franciszka Roku Miłosierdzia.

Przebiegając poprzez poszczególne wieki i kreśląc ogólny zarys przemian społecznych, politycznych, gospodarczych i ekonomicznych, autor ukazuje na tym tle kolejne kobiety, wybrane przez Opatrzność, aby ukazywać niezmienną i wciąż świeżą miłość Boga do człowieka. Te uprzywilejowane dusze pomagają nam śmiało zbliżyć się do Boga, który jest przez nie ukazany nie jako niedostępny i daleki od ludzkich spraw i problemów, ale jawi się jako bliski i czuły Ojciec, a także wrażliwy Przyjaciel, który nie tylko z prawdziwie matczyną przezornością potrafi zaradzić nagłym potrzebom swoich dzieci, ale też z wielką troskliwością przenika najgłębsze pragnienia ich serc i w pełni potrafi im zaradzić.

Epizody zaczerpnięte z życia poszczególnych kobiet, a także fragmenty z ich intymnych zapisków duchowych rodzących się z zażyłej relacji z Oblubieńcem ludzkich dusz, pozwalają odkrywać – także w najbardziej wydawałoby się mało znaczących wydarzeniach – miłosne oblicze Boga. Widzimy to choćby w przytoczonym dialogu św. Faustyny Kowalskiej z Jezusem. Boski Mistrz chwali ją wówczas i uspokaja ją, potwierdzając, że czas, jaki poświęciła swoim najbliższym, by móc mówić im o dobroci Boga, nie jest czasem straconym ani jakimś zaniedbaniem wobec samego Stwórcy. Jezus w rozmowie z Faustyną stwierdza, że dzięki jej świadectwom osoby te mogły lepiej poznać Boga i zbliżyć się do Niego (por. F. Kowalska, *Dzienniczek*, 396-404).

W swojej książce Zanini zastanawia się, co Bóg – wskazując na misterium Najświętszego Serca Jezusa najpierw w sekularyzowanej Francji, następnie zaś w Europie i świecie – chce powiedzieć współczesnemu człowiekowi. Dochodzi następnie do wniosku, że misterium przebitego boku Jezusa wskazuje na uczestnictwo Boga w ludzkim cierpieniu. Bóg rzeczywiście staje się bliski człowiekowi, ponieważ bierze na siebie jego cierpienie; jest Bogiem bliskim, w którym stworzenie rzeczywiście może złożyć swoją nadzieję. Jest Ojcem, który z niewzruszoną stałością i cierpliwością pochyła się nad swoimi dziećmi, ukazując im nigdy nie wy-

czerpującą się miłość i miłosierdzie. Na tę prawdę wskazują tak wymowne wyobrażenia malarskie ukazujące Jezusa trzymającego w ręku swoje serce i ofiarującego je człowiekowi jako dar swej miłości.

Zanini zwraca uwagę, że Rok Miłosierdzia ogłoszony przez papieża Franciszka rodzi się niejako z tradycji duchowości Serca Jezusowego. Ukazując pokorny obraz „bramy”, przez którą Miłosierny Bóg może wejść do ludzkiego serca, Stwórcę upodabnia je do siebie i przekształca na wzór swojego Ojcowskiego serca, czyniąc je miłosiernym, współczującym i okazującym bliskość.

Wychodząc od postaci kobiety – świadka Zmartwychwstałego, św. Marii Magdaleny, poprzez poszczególne rozdziały autor opowiada niezwykłą historię miłości Boga do ludzkości. Miłosierdzie Boga przybiera tutaj wyraz kobiecego oblicza, wskazując na delikatną wrażliwość i miłość Stwórcy. Przed oczyma czytelnika pojawiają się kolejne postacie kobiet: Gertrudy z Hackeborn, Katarzyny ze Sieny, Małgorzaty Marii Alacoque, Teresy z Lisieux, Faustyny Kowalskiej, Katarzyny Labouré, Matki Speranzy, Natuzzy Evolo... Wszystkie one, wraz z bogatą ikonografią dotyczącą kultu Bożego Serca, a także wyjątkowym znakiem, jakim jest Całun Turyński, są wyrazem – zdaniem autora – nieustannej troski Boga o człowieka. Jej najpełniejszym znakiem i realnym „dowodem” tej miłości jest Eucharystia – „sakrament Najświętszego Serca Jezusowego”, najcenniejszy dar Chrystusa dla Kościoła. Autor przywołuje punkt 766. Katechizmu Kościoła katolickiego, który stwierdza: „Przed wszystkim jednak Kościół narodził się z całkowitego daru Chrystusa dla naszego zbawienia, uprzedzonego w ustanowieniu Eucharystii i zrealizowanego na krzyżu. «Znakiem tego początku i wzrastania [Kościół] jest krew i woda wypływające z otwartego boku Jezusa ukrzyżowanego». «Albowiem z boku umierającego na krzyżu Chrystusa zrodził się przedziwny sakrament całego Kościoła». Jak Ewa została utworzona z boku śpiącego Adama, tak Kościół narodził się z przebitego serca Chrystusa, który umarł na krzyżu”.

Zaprezentowana w sposób skrótowy publikacja Roberta Itala Zaniniego wpisuje się w bogatą tradycję literatury dotyczącej duchowości Najświętszego Serca Jezusowego. Jej wyjątkowe i nowatorskie podejście polega przede wszystkim na ukazaniu łączności kultu Bożego Serca

ze szczególnie dziś akcentowanym kultem miłosierdzia Bożego. Wywodząc się z przebitego boku Jezusa, obie te formy pobożności wskazują na miłość Boga do człowieka, choć podkreślają jej różne aspekty, zachowując w ten sposób właściwe dla siebie środki wyrazu. Innym elementem, który bez wątpienia zasługuje na podkreślenie w omawianej publikacji, jest uwypuklenie wkładu kobiet, które zgodnie z zamiarem Boga stały się apostołami Jego miłości i w sposób tak jednoznaczny przypomniały o najważniejszej prawdzie, jaką św. Jan Apostoł zawarł w krótkim stwierdzeniu „Bóg jest miłością: kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim” (1 J 4,16).

ks. dr Leszek Poleszak SCJ